

Trakya'da Yetiştirilen Trakya Makaracı Güvercin Irkının Çeşitli Morfolojik Özelliklerinin Saptanması

M.İ. Soysal¹ E.K. Gürçan¹ T.Akar² K. Alter² S. Genç¹

¹Namık Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Zootečni Bölümü, Tekirdağ,

²Türkiye Güvercin Federasyonu, Makaracı Irklar Komitesi.

Bu çalışmada, 'Trakya Makaracısı' olarak bilinen güvercin ırkının bazı morfolojik özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmada Trakya Makaracısına ait farklı renklerde 30 erkek, 29 dişi olmak üzere toplam 59 ergin güvercin üzerinde yürütülmüştür. Güvercinlerin çeşitli vücut ölçülerinin cinsiyet ve renk alt gruplarına göre morfometrik özelliklerinin saptanmasına çalışılmıştır. Trakya makaracısının öne çıkan en belirgin özelliği uçuş biçiminden isim aldıkları makara performansdır. Bu güvercinler tepeli ve tepesiz olup renk bakımından beyaz, siyah, kırmızı, sarı, mavi ana renklerinde ve ara renkler olarak zeytini, nohudi ile çakal olarak adlandırılan ara renkleri de vardır. Bunun yanında Ölçülen ergin kuşlarda canlı ağırlık ortalaması erkeklerde 346 g ve dişilerde 324 g olup bu farklılık anlamlı bulunmuştur ($P<0,05$). Kuşların vücut uzunluğu ise erkek ve dişilerde sırasıyla 34,90 ve 33,93 cm olup fark anlamlıdır ($P<0,05$).

Anahtar kelimeler: Trakya Makaracısı, Trakya Taklacısı, Güvercin, Vücut Ölçüleri.

The Determination of Several Morphological Features of Thrace Roller Breeds in Raised Thrace Region

The study was aimed to determination morphological characteristics of pigeon breed. Total 59 adult pigeon consisted of 30 male and 29 female were subjected to the research. The distribution of descriptive statistics of this breed were investigated according to the gender and some subgroups. The most typical characteristics of Thrace Roller well flying figure called dropping down ward such as uncoiling of threads from the roller to the down wards. This pigeons are grouped according to the colour (white, black, red, yellow, blue main colour and some other intercolour and existence or nonexistence of typical feathering form on the head. The average live weights of adult pigeons were 346 and 324 g male and female respectively. The differences was statistically meaningful ($P<0,05$). The average body length of adult pigeons were 34.90 and 33.93 cm male and female respectively. The differences was statistically meaningful ($P<0,05$).

Key Words: Thrace Roller, Thrace Tumbler, Pigeon, Body Measurements

Giriş

Genel olarak genetik çeşitliğe ilişkin çalışmaların ilk basamağı mevcut durumun tespiti ve tür, ırk ve populasyon düzeyinin belirlenmesidir. Bu hususu sağlamak, ilgili türe ilişkin morfolojik ve diğer biyolojik niteliklerin ölçümü ve tanımlanması ile mümkündür. Irk kavramı ise aynı tür içinde yetiştirilme şekli ve amacı doğrultusunda belli çevre şartlarına uyma sonucunda oluşmuş bir takım özellikleri bakımından birbirine benzemek anlamında özelleşmiş hayvan topluluğunu ifade eder (Soysal ve Özkan, 2008). Dünya üzerinde çok çeşitli türler ve ırkların var olmasına karşın zaman içinde çok sayıda ırk ve tür yok olmuştur. Çiftlik hayvan genetik kaynakları çeşitliliğini korumak sürecinde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Güvercin türü ve ırkları bakımından ülkemizde çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmaların neticesinde örneğin Bursa Oynarı ırk olarak tescillenmiştir

(Anonim, 2010). Son olarak 25 Ağustos 2011 Perşembe günü yayınlanan resmi gazetede Trakya Makaracısı da ırk olarak tescillenmiştir.

Anadolu kültürel mirası içinde güvercin yetiştiriciliğinin ayrı bir yeri vardır. Anadolu'da uzun yıllardır güvercin yetiştirilmektedir. Fakat güvercin yetiştiriciliği, günümüzde çevresel ve kentsel değişimlerden dolayı eski önemini kaybetmiş ve bunun sonucu olarak yöresel ırklarımız hızlı bir şekilde azalarak kaybolma eğilimine girmişlerdir. Trakya Makaracısı'nda bu tehlikeyi yaşayan ırklarımızdandır (Soysal, 2010). Günümüzde kentsel dönüşüm sonucunda yaşanan zorluklara bağlı olarak özellikle uçuş ve takla (makara) özellikleri ön planda olan Trakya Makaracısı uçurulmayıp "kafeste" beslenen güvercin haline gelmektedir. Yapılan bir takım festival ve yarışmalarda da uçuş performansı göz

ardı edilip sadece dış görünüşün ön plana çıkarılması bu ırkın bu özelliğinin kaybolmasına ve yapılan çeşitli melezlemeler ile saflığının kaybolmasına neden olmaktadır. Uçuş özelliklerinin korunması amacıyla Türkiye Güvercin Federasyonu ülkemize özgü makaracı ırklarımızın tüm özelliklerini standart halinde belirleyip korumak amacıyla Makaracı Irklar Komitesini oluşturmuştur.

Trakya Makaracısının Kökeni

Evcil güvercinler hayvanlar aleminin *Chordata* şubesinin *Vertebrata* alt şubesinin *Aves* kuşlar sınıfının 300 tür içeren *Columbiformes* takımının *Columbidae* familyasına mensup *Columba* cinsinin *Columba livia* türünün *Columba livia domestica* alt türüne mensubudurlar (Anonim, 2011a).

Genel olarak evcilleştirilmiş güvercinler denildiğinde evlerin çatılarında meraklı güvercin yetiştiricilerinin sahip olduğu popülasyonlar anlaşılır. Bunların dışında, genellikle şehirlerde olmakla birlikte insanın doğrudan kontrolü altında bulunmayan "yabanileşmiş" güvercinler İngilizcede "feral" olarak tanımlanır *Feral güvercin* (*Feral Pigeon*) terimi şehir güvercinleri, sokak güvercinleri olarak da adlandırılır. Bu terim evcil güvercinlerden türeyip doğaya geri dönen çatılarda, deniz kenarı ve kayalık alanlarda yaşayanları da tanımlar (Wendi, 1977; Seymour, 2006). Kaya güvercinleri dünyanın en eski evcilleştirilen kuşu olup Mısır yazıtlarında M.Ö. 3000 yıllara uzanan Sümer çivi yazı tabletlerinde bahisleri geçmektedir. *Columba livia domestica* alt türü 12 alt türden biri olup Güney Avrupa, Kuzey Afrika, Asya, Kafkasya, Türkiye ve Irak'a kadar geniş bir coğrafyada gözlenmektedir. Genel olarak sekiz yüzü aşkın güvercin ırkı tanımlanmaktadır. Bu ırklar içinde Asiatic Crack Tumbles (Turkish Takla Tumbles), Anatolian Ring Beater, Bursa (pigeon) ve Dönek isimli olanlar Ülkemize özgü bazı ırklardır (Wendi, 1977). Dönek ırkı spiral dalma (gaga-kuyruk ekseninde) diyebileceğimiz şekilde havada akrobatik hareketleri ile bilinen performans ırkı grubuna girer. Güvercin ırkları ansiklopedisinde 100'ü aşkın güvercin ırkının adı geçmektedir. Bu ırklar içinde 16 tanesi Türkiye kökenli olup henüz bizde çoğunun ırk tescili yapılmamıştır. Burada adı geçen Bursa Oynarı, Dolapçı, Dönek, Taklambaç, Trabzon (Anadolu Çemberdöğeni), Urfa, Ankut, Azman, Selçuk, Kelebek, Demkeş, Mülakat, Kumru ve Bango Türkiye kökenli güvercin ırklarıdır (Anonim, 2011b).

Trakya Makaracısı, Türkiye'nin Trakya yöresi başta olmak üzere Marmara Bölgesinde yetiştirilen bir güvercin ırkıdır. Özellikle uçuş ve takla performansı ile dikkat çeken bir ırktır. Trakya Makaracısı bazı yörelerde "Trakya Taklacısı", "Rumeli Taklacısı", "Rumeli Yerlisi", "Trakya Yerlisi", "Taklacı" veya sadece "Yerli" adlarıyla da bilinmektedir. Yabancı ülkelerde ise "Thrace Roller" denilmektedir. Bu güvercin ırkı orijinini Osmanlı Makaracıları (Oriental Roller) olarak da bilinen ırktan aldığı tahmin edilmektedir (Savaş, 2000).

Trakya Makaracısı Genel Özellikleri

Trakya Makaracısı özellikle bir performans ırkı olup uçuş ve takla özelliği çok iyidir. Ayrıca yuvaya olan düşkünlüğü, dengeli ve uzun makara yapabilmesi en belirleyici özelliklerindedir. Bunun yanında dış görünüş özellikleri de tamamen geri planda bırakılmamaktadır. Bu ırkı yetiştirenler arasında uçuş performansı ve dış görünüş arasında bir rekabet oluşmuş ve bu rekabetin dış görünüş olarak bilinen kostüm ve forma kayması ile ırk bazı ırklar ile melezlenmiştir. Bu durum zaman içinde ırkın uçuş performansında gerilemeye neden olmuştur. Adına uygun makaracı güvercinlerin sayısı azalmıştır (Akar, 2011).

Performans Özellikleri

Trakya Makaracısı özellikle taklacılık özelliği ile ön plana çıkmış bir güvercin ırkıdır. Saf yavrular, kuyruklarının üstüne oturabilir; uçuş antrenmanları ile zaman içinde bir makaracı güvercin haline gelir. Makara performansını belirleyen ölçütlerden biri de makara uzunluğudur. Trakya makaracısının yaklaşık 12 m bir makara performansı göstermesi beklenir. Bu uzunluğun altında makara yapan güvercinler damızlık olarak kullanılmamaktadırlar. Makara uzunluğunu yaklaşık bu mesafenin 3-4 katı mesafeye çekmek herkesin arzuladığı ortak amaçtır. Trakya Makaracısında makara performansından sonra aranılan en önemli özelliklerden biri iyi uçuculuktur. İdeal bir kuş yeterli eğitimden sonra 1-5 saat arası uçuş yeteneğine ulaşabilmektedir. Uçuş saatinin uzunluğu yetiştirilen soyun özelliklerine bağlıdır. Ortalama uçuş süreleri 1-2 saat arasındadır. Bu süre zarfında havada 5-10 güvercinlik gruplar oluşturarak çeşitli yüksekliklerde uçmaktadırlar. Trakya Makaracılarında yuvaya bağlılık son derece gelişmiştir. Eğitimli makaracıların başka kümeslere

inmeleri veya yakalanmaları normal şartlar altında zordur (Akar, 2011).

Fiziksel Özellikleri

Trakya Makaracısında her ne kadar makara ve uçuş performansı aransa da bir takım dış görünüş özellikleri dikkate alınarak ideal güvercinler yetiştirilmeye çalışılmaktadır. Türkiye’ de yetiştirilen makaracılar arasında aranılan temel fiziksel özellikleri orta boy vücut, kısa-küt olmayan sedef rengi gaga, paçasız-tozluksuz bacaklar (bacaklarda hiç tüy bulunmaması) ve gözlerin istenen renkte olmasıdır. Yetiştirilen diğer makaracı ırklardan farklı olarak tepeli (arka tepe) ve tepesizleri bulunmaktadır. Beyaz olan kuşların göz rengi siyahtır. Diğer tüm renklerde gözler, yetiştiriciler arasında “inci göz” olarak adlandırılan göz bebeği siyah, etrafı beyaz şeklindedir. Sarı veya kırmızı göz rengine sahip kuşlar bu ırktan sapma şeklinde kabul görüp bu kuşların melez olduğu düşünülmektedir. Trakya Makaracılarının gagaları tüm renkler için orta uzunlukta, ince ve sedef rengidir. Bazı kuşlarda gaganın ucunda kuşun hakim renginden bir leke bulunmaktadır. Bu leke yetiştiriciler arasında “zikir” olarak adlandırılmaktadır. Mavi renkli Trakya Makaracılarında gaga sedef rengi ile mor renk arasında olabilmektedir. Trakya Makaracılarında kuyruk telek sayısı 12 – 16 arasındadır ve kuyruk yere paralel olarak durmaktadır. Tepeli olan kuşların tepesi başın arka kısmında, boynun bittiği yerden başlayarak kafayı bir uçtan diğer uca kadar düzgün bir daire çizerek tamamlamaktadır (Şekil 1). Tepenin iki arka ucundaki tüy kıvrımlarına tepe gülü denir. Tepe makara performansının etkilemeyecek büyüklükte ve sadece ensede yer almalıdır.

Şekil 1. Tepeli güvercin başı
Figure 1. Crested pigeon head

Renk Özellikleri

Siyah, beyaz, kırmızı, sarı ve mavi olarak beş ana renk bulunmaktadır. Bu renklere ek olarak ara renkler olarak isimlendirilen zeytin ve nohudu rengine olan zeytini, nohudi ve ana renge ilave olarak kanat, kuyruk veya her hangi bir yerinde beyaz tüylerin bulunması ile çakal olarak adlandırılan ara renkler de vardır. Ara renkler, ana renkler kadar ilgi görmeseler dahi performans özellikleri esas alınarak eşleme yapılan kümeslerde makara yeteneklerinden dolayı yetiştirilmektedirler.

Şekil 2’de siyah renkli bir Trakya Makaracı görülmektedir. Bu güvercinler Arap veya Mürakat olarak da bilinmektedir. Şekil 3’de görülen hayvan beyaz bir erkek güvercinidir. Tüm vücudu kırmızı renkli olan güvercinler pal olarak da isimlendirilmektedir (Şekil 4). Şekil 5’de kanarya olarak isimlendirilen ve tüm vücudu sarı olan bir güvercin görülmektedir. Şekil 6’de görülen mavi gri renkteki Trakya Makaracı yöresel olarak Zavrak veya Küllü olarak isimlendirilebilmektedir. Zeytini olarak isimlendirilen güvercin siyaha çalan koyu gri rengindedir (Şekil 7). Yöresel olarak “Kara pal ” veya “Kara küllü” olarak da adlandırılabilirler. Şekil 8’de görülen renkteki güvercinler nohudi olarak isimlendirilmektedir. Yöresel olarak “Açık küllü” olarak da adlandırılabilirler. “Çakal” olarak adlandırılan güvercinler kanat, kuyruk veya vücutlarının herhangi bir yerinde ana renklerine ek olarak beyaz tüyler bulunan güvercinlerdir (Şekil 9). Ağırlıklı olarak taşıdıkları renge göre “ kırmızı çakal ”, “ kara çakal “, “ küllü çakal “, “ sarı çakal” gibi isimlerle anılmaktadırlar.

Şekil 2. Siyah renkli güvercin.
Figure 2. Black pigeon

Şekil 3. Beyaz renkli güvercin.
Figure 3. White pigeon

Şekil 7. Zeytini Renkli güvercin.
Figure 7. Zeytini colored pigeon

Şekil 4. Kırmızı Renkli güvercin.
Figure 4. Red pigeon

Şekil 8. Nohudi Renkli güvercin.
Figure 8. Nuhudi colored pigeon

Şekil 5. Sarı Renkli güvercin.
Figure 5. Yellow pigeon

Şekil 9. Çakal Renkli güvercin.
Figure 9. Çakal colored pigeon

Şekil 6. Mavi Renkli güvercin.
Figure 6. Blue pigeon

Bu çalışma Trakya Makaracısı güvercininin bazı morfolojik özelliklerinin saptanması amacıyla yapılmıştır.

Materyal ve Metot

Trakya Makaracısına ilişkin genel ve özel bilgiler yetiştiriciler ve ulaşılabilen yazılı materyalden elde edilmiştir. Morfolojik tanımlama için 29 dişi ve 30 erkek olmak üzere toplam 59 ergin yaşta (18-36 aylık) güvercinin çeşitli vücut ölçüleri ve dış görünüş özellikleri belirlenmiştir.

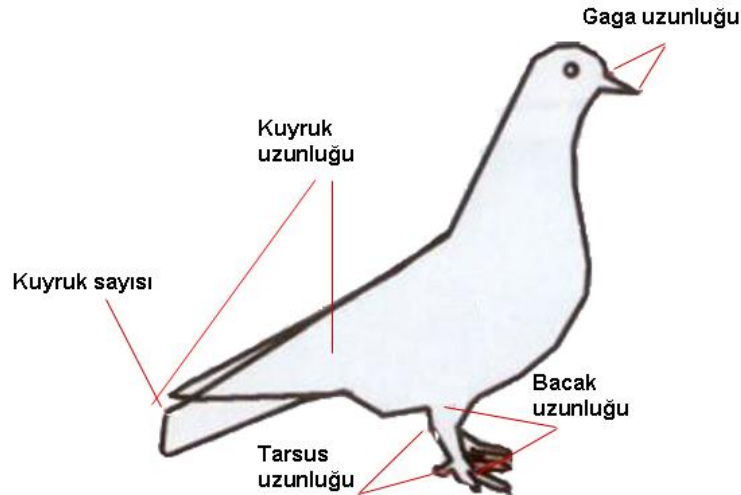
Bu ölçüler hassas terazi, ölçü şeridi ve dijital kumpas yardımı ile alınmıştır. Ölçümü yapılan güvercinler başta Tekirdağ Merkez ve çevre ilçeler olmak üzere çevre illerden gelen kuşlardan renklerine göre örnekleme yapılarak seçilmiştir. Hayvanlardan alınan vücut ölçüleri; canlı ağırlık, vücut uzunluğu (kuşun gagasından kuyruk sonuna kadar olan uzunluk), göğüs genişliği, gaga uzunluğu, kanat açıklığı (kuşun kanatları açılarak iki kanat uçları arasındaki mesafe), bacak uzunluğu, tarsus uzunluğu, kuyruk uzunluğu, kuyruk tüy sayısı olarak belirlenmiştir (Şekil 10). Bu ölçülere ait tanımlayıcı istatistikleri ve cinsiyetin bu özelliklere olan etkisi t testi ile araştırılmıştır (Soysal, 2000). Hayvanların dış görünüş özellikleri bakımından ise baş tipi, göz rengi, şal rengi (hayvanın boyun bölgesinde oluşan parlaklık), gaga tipi, gaga ucu rengi ve tırnak renginin cinsiyete göre yüzde dağılımı araştırılmıştır. Ayrıca çalışmada tepelilik (kuşun başının arkasında olan tüy yönünün tersine çıkan tüylerin oluşturduğu yapı) durumu ve tüm renk bileşimlerinin cinsiyete göre vücut ölçülerinin dağılımı çizelgelerde verilmiştir (Çizelge 1-4.).

Bulgular

Dış görünüş özellikleri incelendiğinde, baş tipi hayvanların tamamında yuvarlak kafa olarak belirlenmiştir. Göz rengi bakımından ise dişilerin %

58 beyaz, % 24 gülkurusu, % 5 koyu gülkurusu ve % 13 siyah, erkek kuşların % 80 beyaz, % 13 gülkurusu ve % 7 siyah göz rengi görülmüştür. Hayvanların şal rengi bakımından ise dişilerde % 44 yeşil, % 6 mor, % 37 yeşil-mor ve % 13 ün' de şal rengi görülmemiştir. Erkeklerde ise % 46 yeşil, % 43 yeşil mor ve % 11'in de şal rengi görülmemiştir. Gaga tipine bakıldığında güvercinlerim tamamında düz gaga görülmüştür. Gaga ucu rengi incelendiğinde dişilerin % 75 beyaz, % 20 zikirli (gaga ucunda siyahlık olması) ve % 5 morken, erkeklerde % 76 beyaz ve % 24 zikirli bulunmuştur. Tırnak rengi ise dişilerde % 79 beyaz, % 13 siyah, % 8 buğulu (kirli beyaz), erkeklerde ise % 83 beyaz, % 10 siyah, % 7 buğulu olmuştur. Güvercinlerin kuyruk teleği bakımından erkeklerde % 17 si 12 telek, % 27 si 13 telek, % 30'u 14 ve % 17 si 15 teleğe sahiptir. Dişilerde ise % 7'si 12 telek, % 14'ü 13 telek, % 38'si 14 telek, % 24 si 15 telek ve %17'sinde 16 telek vardır.

Çalışmada morfometrik karakterizasyonu yapılan hayvanların cinsiyet dikkate alınarak çeşitli vücut ölçüleri belirlenmiş ve çizelge 1-3 de toplu olarak sunulmuştur. Canlı ağırlık bakımından erkek ve dişi kuşların ağırlığı 346,43 ve 324,34 g olup ardaki farklılık istatistiki olarak anlamlı bulunmuştur ($P<0,05$). Vücut ölçülerinin değerlendirilmesinde ise cinsiyet faktörü sadece vücut uzunluğunda anlamlı bir farka yol açmış, diğer ölçüler bakımından anlamlı farklılık görülmemiştir.

Şekil 10. Güvercinlerin vücut ölçüleri için şematik gösterim

Figure 10. Schematic representation for body measurements

Çizelge 1. Güvercinlerin cinsiyete göre canlı ağırlıkları ile vücut uzunluğuna ilişkin tanımlayıcı istatistikleri.

Table 1. Descriptive statistics of live weight and body length of pigeons according to gender

Özellik	Cinsiyet	N	Ortalama	SH	VK	Min	Maks
Canlı Ağırlık (g)	Erkek	30	346,43 ^a	7,48	11,82	254	435
	Dişi	29	324,34 ^b	5,55	9,21	240	384
	Genel	59	335,58	4,86	11,13	240	435
Vücut Uzunluğu (cm)	Erkek	30	34,90 ^a	0,29	4,58	30	37
	Dişi	29	33,93 ^b	0,26	4,22	31	36,5
	Genel	59	34,42	0,21	4,60	30	37

Farklı harflerle gösterilen ortalamalar arası fark önemlidir ($P < 0,05$)

Kuşların vücut uzunluğu ise erkek ve dişilerde sırasıyla 34,90 ve 33,93 cm olup fark anlamlıdır ($P < 0,05$). Aynı şekilde göğüs genişliği erkek ve dişilerde 56,14 ve 56,97 mm, gaga uzunluğu 19,95 ve 19,61 mm, kanat açıklığı 67,93 ve 66,69 cm olarak ölçülmüştür ($P > 0,05$).

Kuşların bacak uzunluğu ise erkek ve dişilerde sırasıyla 78,80 ve 78,21 mm olarak ölçülmüştür ($P > 0,05$). Aynı şekilde tarsus uzunluğu erkek ve dişilerde 31,70 ve 31,94 mm, kuyruk uzunluğu ise 14,67 ve 14,36 cm olarak ölçülmüştür ($P > 0,05$).

Çizelge 2. Güvercinlerin cinsiyete göre göğüs genişliği, gaga uzunluğu, kanat açıklığı ve bacak uzunluğuna ilişkin tanımlayıcı istatistikleri.

Table 2. Descriptive statistics of chest width, beak length, wing width and leg length of pigeons according to gender

Özellik	Cinsiyet	N	Ortalama	SH	VK	Min	Maks
Göğüs Genişliği (mm)	Erkek	30	56,14	0,61	6,01	50,48	61,79
	Dişi	29	56,97	0,71	6,80	49,90	69,01
	Genel	59	56,55	0,47	6,41	49,90	69,01
Gaga Uzunluğu (mm)	Erkek	30	19,95	0,30	8,41	14,42	22,51
	Dişi	29	19,61	0,36	10,11	16,37	24,73
	Genel	59	19,78	1,82	9,23	14,42	24,73
Kanat Açıklığı (cm)	Erkek	30	67,93	0,43	4,92	61,00	75,00
	Dişi	29	66,69	0,54	4,41	59,00	72,00
	Genel	59	67,32	0,41	4,73	59,00	75,00
Bacak Uzunluğu (mm)	Erkek	30	78,80	1,12	7,81	67,11	88,90
	Dişi	29	78,21	1,05	7,28	66,75	86,94
	Genel	59	78,50	0,76	7,50	66,75	88,90

Çizelge 3. Güvercinlerin cinsiyete göre tarsus uzunluğuna, kuyruk uzunluğuna, kuyruk tüy sayısı ilişkin tanımlayıcı istatistikleri.

Table 3. Descriptive statistics of tarsus length, tail length and number of tail feather of pigeons according to gender.

Özellik	Cinsiyet	N	Ortalama	SH	VK	Min	Maks
Tarsus Uzunluğu (mm)	Erkek	30	31,70	0,73	12,77	21,58	40,31
	Dişi	29	31,94	0,55	9,43	26,01	40,24
	Genel	59	31,82	0,46	11,15	21,58	40,31
Kuyruk Uzunluğu (cm)	Erkek	30	14,67	0,14	5,46	13,00	16,00
	Dişi	29	14,36	0,17	6,44	11,00	16,00
	Genel	59	14,00	0,11	6,00	11,00	16,00
Kuyruk Tüy Sayısı (adet)	Erkek	30	13,00	0,22	8,88	12,00	16,00
	Dişi	29	14,00	0,21	7,95	12,00	16,00
	Genel	59	14,00	0,15	8,57	12,00	16,00

Çalışmada tepeli ve tepeli olmayan güvercinlerin renk ve cinsiyet kombinasyonlarına göre oluşturulan alt grupların incelenen bazı özellikler bakımından tanımlayıcı istatistikleri Çizelge4 de toplu olarak sunulmuştur. Buna göre sarı-tepesiz dişi ve erkek güvercinlerin canlı ağırlıkları sırasıyla 323 ve 387,5 g olmuş iken sarı-tepelilerde bu değer 367,5 ve 363,3 g olarak ölçülmüştür. Çakal tepesiz olarak sadece bir güvercin bulunmuş ve bu hayvanın canlı ağırlığı dişi ve erkeklerde 310 g ve 265 g olmuştur.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada önemli bir hayvan genetik kaynağımız olan evcil güvercin ırklarımızdan biri olan Trakya Makaracılarının sahip olduğu özellikleri tanımlamak ve bu ırkın kaybolup gitmesini önlemek için güvercin yetiştiricilerinin dikkatinin bu yöne çekilmesi amaçlanmıştır. Bir ırkın saf olarak ve güvenli bir şekilde nesilden nesile taşınmasından emin olmak için özellikle bu ırkı saf olarak ellerinde tutan yetiştiricilerin birbiri ile iletişimini sağlayacak yetiştirme amaçları bakımından ortak anlayışı sağlayacak şekilde örgütlenmesi temel koşuldur. Ülkemizde bu

konuda kurulmuş federasyon ve dernekler bu amaca hizmet için var olmuşlardır. Özellikler bu federasyon ve dernekler düzenli olarak yaptıkları çeşitli etkinlikler ile hem yetiştiricileri bir birlik çatısı altında toplayıp hem de bu ilginin genç kuşaklara iletilmesini sağlarlar. Yurt dışında da Trakya Makaracısının bilinmesi ve diğer ırkların karışmasını engellemek için bu ırkımızın da özelliklerinin belirlenmesi ırk olarak tescillenmesi ve bunun için gerekli olan mevcut durum tespitinin yapılmasını gerektirir. Bu konuda olumlu adımlar atılmıştır. Trakya makaracılarının özellikleri sadece performansın yanı sıra dış görünüş özellikleri de sayısal olarak belirlenmelidir.

Bir ırk hakkında ne kadar sayısal değer biliyorsak o ırkı o kadar iyi tanıyoruz demektir. Özellikle diğer ırklar ile yapılan karşılaştırmalarda dış görünüşün yanında bu sayısal verilere de ihtiyaç vardır. Daha ileri bir boyutta düşünersek ilerde her kuş için diğer türlerde olduğu gibi soy kütüğü bilgilerinin olması ve bunların resmi federasyon ve dernekler tarafından kontrol edilmesi önemlidir. Bu sayede ülke genelinde güvercinlerin bir envanterinin tutulması mümkün olmuş olacaktır.

Çizelge 4. Güvercinlerin alt gruplara göre incelenen bazı özelliklere ait tanımlayıcı istatistikleri (Ortalama ± Standart Hata).

Table 4. Descriptive statistics of some body measurements of pigeons according to subgroups (Mean ± Standart Error)

Renk ve Tepelilik	Cinsiyet	N	Canlı Ağırlık (g)	Vücut Uzunluğu (cm)	Göğüs Genişliği (mm)	Bacak Uzunluğu (mm)	Tarsus Uzunluğu (mm)
Sarı-Tepesiz	Dişi	3	323,0±4,5	32,6±1,1	56,8±2,3	80,3±3,4	31,3±0,98
	Erkek	4	387,5± 18,5	33,8± 1,2	55,2± 1,6	77,8± 3,6	33,8± 3,1
Sarı-Tepeli	Dişi	2	367,5±16,5	34,7±0,7	58,0±1,9	79,0±7,94	33,4±1,6
	Erkek	3	363,3± 12,2	36,1± 0,2	59,1± 0,1	80,6± 5,78	32,3± 1,6
Küllü-Tepesiz	Dişi	5	309,2±3,7	34,1±0,4	55,8±1,5	77,2±3,0	32,4±1,9
	Erkek	3	356,0± 14,5	35,8± 0,2	55,4± 2,1	78,9± 1,7	31,7± 2,8
Küllü-Tepeli	Dişi	2	332,0±8,0	32,7±0,2	56,5±0,8	77,8±1,8	31,8±0,9
	Erkek	3	341,0± 7,0	35,3± 0,8	55,8± 1,0	77,6± 4,7	27,8± 1,1
Kırmızı-Tepesiz	Dişi	3	339,0±5,0	33,1±0,6	56,9±1,0	79,0±1,2	31,9±1,8
	Erkek	4	336,3± 30,2	35,3± 0,7	57,1± 1,7	77,3± 3,6	29,7± 3,1
Kırmızı-Tepeli	Dişi	4	318,3±14,1	34,7±0,9	54,8±1,1	78,9±4,1	31,1±1,2
	Erkek	3	371,3± 27,5	36,0± 0,2	54,5± 1,6	82,5± 5,1	32,6± 2,0
Çakal-Tepesiz	Dişi	1	310	33,5	58,4	73,4	30,1
	Erkek	1	265	32,0	50,4	78,9	31,3
Çakal-Tepeli	Dişi	1	240	32,5	49,9	66,7	28,6
	Erkek	2	306,3± 6,4	33,7± 0,7	55,1± 1,3	72,6± 0,4	29,6± 0,8
Nohudi-Tepeli	Erkek	1	279	32,5	51,6	76,3	34,1
Beyaz-Tepesiz	Dişi	4	341,5±15,5	35,3±0,3	61,5±2,9	79,7±2,8	33,2±2,4
	Erkek	2	350,5± 4,4	34,2± 0,6	56,5± 2,7	84,6± 3,6	31,1± 3,1
Beyaz-Tepeli	Dişi	1	335	35,0	53,5	80,4	35,3
	Erkek	1	320	35,5	61,7	77,7	31,1
Siyah-Tepesiz	Dişi	3	317,00±3,3	33,1±0,6	58,5±1,6	78,1±1,6	30,8± 0,9
	Erkek	3	341,7± 13,1	34,6± 0,6	57,5± 2,8	79,8± 1,2	34,2± 0,9

Kaynaklar

- Akar, T., 2011. Trakya Makaracısı Üzerine Söyleşi Notları.
- Anonim, 2010. <http://www.resmigazete.org/tarih/20100716-8.htm> (Bursa Oynarının Resmi Gazetede Tescillendiği Sayı).
- Anonim, 2011a. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_pegeon_breeds
- Anonim, 2011b. <http://pigeon-kingdom.blogspot.com/plist-of-pigeon-breeds>
- Savaş, T. 2000. Thrace Roller. <http://www.turkishtumblers.com/Thrace.htm>.
- Soysal, M.İ. 2000. Biyometrinin Prensipleri (İstatistik I ve II Ders Notları). Namık Kemal Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Yayın No:95, ders Notu No:64, Tekirdağ.
- Soysal, M.İ. , Özkan, E. 2008. Zootekni Anlamında İrk. Türkiye Yerli Çiftlik Hayvan Genetik Kaynakları. Trakya Üniversitesi. Tekirdağ Ziraat Fakültesi Yayınları.
- Soysal, M.İ. , 2010. Türkiye Yerli Hayvan Genetik Kaynakları.
- Wendi, L. 1977. The pigeon. Levi Publishing. Co. Inc. (ISBN0-85390-013-2).
- Seymour, R. C. 2006. Australian Fancy Pigeons. National Book of Standarts. Ed. 2006 Australia.